

අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය අවිධිමත් වීම
මගින් ජන ජීවිතය, මහජන දේපලවලට
සහ පරිසරයට සිදුවන බලපෑම සම්බන්ධ
විගණනය

රත්නපුර මහා නගර සභාව
2012

2013

ජූනි

විගණකාධිපති දෙපාර්තමේන්තුව

සුවිස

පිටු අංකය

	විධායක සාරාංශය	3
01	හැඳින්වීම	4
1.1	අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයේ වැදගත්කම	4
1.2	පසුබිම	4
1.3	නීතිමය පසුබිම	5
1.4	විගණනය සඳහා වූ අධිකාර බලය	5
1.5	විගණන විෂයය තෝරා ගැනීමට හේතු වූ කරුණු	5
1.6	නිර්ණායකයන්	5-6
2.	විස්තරාත්මක වාර්තාව	
2.1	නගරය සහ නගර සීමාවේ එකතුවන අපද්‍රව්‍ය අවිධිමත් ලෙස බැහැර කිරීම මගින් පරිසර හානියක් ඇතිවී තිබීම.	6 - 7
2.2	අපද්‍රව්‍ය අපහරන ප්‍රදේශය ආසන්නයේ ජනතාවට සිදුවන අහිතකර බලපෑම සහ අවට මාර්ග නාය යෑමට ලක්වී තිබීම.	7 - 8
2.3	සෑහ හා මළ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ අසාර්ථක වීම.	8 - 9
2.4	කොම්පෝස්ට් නිෂ්පාදන කාලය සාපේක්ෂව වැඩිවීම.	9 -10
2.5	සෑහ අපද්‍රව්‍ය පොළොව මතුපිට තැන්පත් වීම මගින් ඇතිවන රසායනික ක්‍රියාවලිය හූගත ජල මට්ටමට අහිතකර ලෙස සිදුවන බලපෑම	11
2.6	අවිධිමත් අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය නිසා කුඹුරු පුරන්වීමට ලක්වීම	12
3.	පාලන දුර්වලතා	
3.1	සෞඛ්‍ය අංශයේ සේවක හා වාහන පරිපාලනය	12
3.2	ඉඩම් හා දේපල වල ආරක්ෂාව	12
4.	ආයතනයේ අදහස් දැක්වීම	13-14
4.	නිගමන	14
5.	නිර්දේශ	14 - 15

රත්නපුර මහා නගර සභාවේ සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය විධිමත් නොවීම මගින්, ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය අයහපත් වීමට බලපා තිබීම හා පාරිසරික වශයෙන් හානියක් සිදුවී තිබීම නිරීක්ෂණය විය. සමහර ස්ථාන නාය යාම් වලට ද මෙම අවිධිමත් අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය හේතු වී ඇති බව වැඩිදුරටත් නිරීක්ෂණය කෙරිණි.

අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය විධිමත් කිරීමේ අරමුණින් ඇති කරන ලද කොම්පෝස්ට් නිෂ්පාදනය ද අපද්‍රව්‍ය වල තිබෙන ජල සංයුතිය වැඩි වීම නිසා අසාර්ථක වී ඇති අතර, රුපියල් 2,355,000 ක මුදලක් වැය කර ගොඩනගන ලද මළ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ ස්ථානය ද ක්‍රියාත්මක නොවීමත්, එම හේතුව මත විවෘත ප්‍රදේශයට මළ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම පාරිසරික වශයෙන් හානියක් වීම ද පැහැදිලි විය. සමස්තයක් වශයෙන් භූගත ජලය අපිරිසිදු වීම ද, වගාවන් සඳහා වෙන් කරන ලද කුඹුරු පුරන් වීම ද, අවිධිමත් අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය තුළින් ජාතික වශයෙන් ඇතිවන අහිතකර තත්ත්වයන් බව පෙන්වා දෙනු කැමැත්තෙමි.

මෙම තත්ත්වය මග හැරවීම සඳහා සාර්ථක ලෙස අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය කරන ආයතන සමඟ සමීප සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීමත්, අපද්‍රව්‍ය එකතු කිරීම, වර්ග කිරීම සහ ඉවත් කිරීම සම්බන්ධව ප්‍රදේශයේ මහ ජනතාව දැනුවත් කිරීමත්, විශේෂයෙන් පාසැල්, අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ව්‍යාපෘති වලට සම්බන්ධ කර ගැනීමත් වැදගත් බව පෙන්වා දෙනු කැමැත්තෙමි. රෝහල් අපද්‍රව්‍ය, දුරකථන සිම්පත්, සිප්ප්පල් බල්බ් වැනි වඩාත් අහිතකර අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම සඳහා සාර්ථක ක්‍රමවේදයක් ඇති කිරීම ද වැදගත් බව අවධාරණය කෙරේ.

මෙසේ වර්ග කරන ලද අපද්‍රව්‍ය විකිණීම, කොම්පෝස්ට් පොහොර නිෂ්පාදනයෙන් ලැබෙන ආදායම නගර සභාවේ ආදායම් වර්ධනයට රුකුලක් විය හැක. මෙම කටයුතු සාර්ථකව ඉදිරියට ගෙනයාම සඳහා අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයේ යෙදෙන ශ්‍රමිකයන්ට සෞඛ්‍ය උපකරණ, සැපයීම ද කලින් කල සෞඛ්‍ය පරීක්ෂණ කිරීම ද වැදගත් වේ.

අවසාන වශයෙන් නගර සභාව සතු අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා වෙන් කර ඇති ඉඩම් ඇතුළු සම්පත් ඵලදායීව යොදා ගැනීම කෙරෙහි ද අවධානය යොමු කරනු කැමැත්තෙමි.

අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය අවිධිමත් වීම මගින් ජන ජීවිතය, මහජන දේපලවලට සහ පරිසරයට සිදුවන බලපෑම සම්බන්ධ විගණනය - 2012 රත්නපුර මහා නගර සභාව

1.1 අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයේ වැදගත්කම

අපද්‍රව්‍ය යනු තවදුරටත් ප්‍රයෝජනය සඳහා සුදුසු නොවන දෙයක් වන අතර, එය පාවිච්චි කර අවසන් වූ දෙයක් හෝ යම් ක්‍රියාවලියකදී ඇතිවන අනවශ්‍ය නිෂ්පාදනයක් හෝ විය හැක. අපද්‍රව්‍ය ජනතාවගේ සෞඛ්‍යට හා පරිසරයට අහිතකර ලෙස බලපාන අතර, වගකීමකින් තොරව කරනු ලබන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය මගින් කුණු ගොඩ ගැසීම, දුර්ගන්ධය, අප්‍රසන්න දර්ශනයන් වැනි පරිසරයට හිතකර නොවන බලපෑම් ඇති කරනු ලැබේ. විශේෂයෙන්ම විකිරණශීලී අපද්‍රව්‍ය මාරාන්තික විය හැකි අතරම ඒ මගින් හයානක රෝග ඇතිවිය හැක. වෛද්‍ය අපද්‍රව්‍යද බරපතල රෝග පැතිරීමට මූලික විය හැක. උපද්‍රව්‍ය සහිත අපද්‍රව්‍ය මගින් ලෙඩරෝග සහ ජීවිතහානි, විශේෂයෙන් උපත් දෝෂ, පිළිකා, ස්වසන ගැටළු සහ සමේ රෝග ඇති විය හැක. නීති විරෝධී කසළ ගොඩගැසීම මගින් අවට භූගත ජලයට සහ පසට අහිතකර ලෙස බලපානු ඇත. සැලසුම් රහිතව අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ අවසන් ප්‍රතිඵලය වනුයේ ප්‍රාදේශීය මෙන්ම ගෝලීය පරිසර දූෂණයට මග පෑදීමයි.

1.2 පසුබිම

මහා නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ වපසරිය වර්ග කිලෝමීටර් 22.18 ක් වන අතර, මුළු ජනගහනය 53,426 ක් වේ. මුළු දේපල ප්‍රමාණය 18,858 කි. මෙම ප්‍රදේශයේ දෛනිකව ජනනය වන අපද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය මෙට්‍රික් ටොන් 46 ක් වන අතර, එයින් ටොන් 30 ක් පමණ දෛනිකව එකතු කරනු ලබයි. එම ප්‍රමාණය කළමනාකරණය කිරීම සඳහා විධිමත් වැඩපිළිවෙලක් මේ වන විට නොමැති බව නිරීක්ෂණය විය. දිනපතා මහජන පොළ ඇතුළු බලප්‍රදේශයෙන් එකතුවන අපද්‍රව්‍ය නගරය ආසන්නයේ ඉදිකර ඇති කොම්පෝස්ට් පොහොර නිෂ්පාදනාගාරය වෙත යවනු ලබන අතර, එම ද්‍රව්‍ය කොම්පෝස්ට් පොහොර නිෂ්පාදනය සඳහා භාවිතා කරනු ලබයි. නගරයේ සහ නගර සීමාව තුළ එකතු කරන තවත් අපද්‍රව්‍ය විශාල ප්‍රමාණයක් කණාදොල විවෘත භූමියේ බැහැර කිරීම සිදු කරයි. නගර සභාවේ සහ අපද්‍රව්‍ය එකතු කිරීම සහ බැහැර කිරීමේ කාර්යයේදී, ඒ සඳහා මාණ්ඩලික නිලධාරීන් දෙදෙනෙක්ද, ද්විතියික කාර්යය මණ්ඩලය 04 ක්ද, ස්ථීර කම්කරුවන් 47 ක්ද, ආදේශක කම්කරුවන් 46 දෙනෙක්ද සේවයේ යොදවා සිටී. 2012 වර්ෂය තුළ වැටුප් හා දීමනා ලෙස රු. 29,845,965 ක මුදලක් ගෙවා තිබුණි. මෙම කාර්යය සඳහා විවිධ වර්ගයේ වාහන 13 ක් යොදවා තිබෙන අතර 2012 වර්ෂය තුළ එහි නඩත්තු සහ මෙහෙයුම් පිරිවැය රු. 2,574,261 ක් බව අනාවරණය විය.

1.3 නීතිමය පසුබිම

මහා නගර සභා ආඥා පනතේ (252 අධිකාරය) 129, 130 සහ 131 වගන්ති මගින් මළාපවහනය හා කසළ ශෝධනය සම්බන්ධයෙන් වූ බලතල පැවරී ඇති අතර, 1952 අංක 06 දරන පළාත් පාලන ආයතන (සම්මත අතුරු ව්‍යවස්ථා) පනතේ I සිට LVII දක්වා වූ සියළුම කොටස් ඒ අයුරින්ම

පිළිපැදීමට හා ඒ අනුව ක්‍රියාකිරීමටත් 1999 ජුනි 04 දින පැවති මහා සභාවේ අංක 3 (21) දරන සභා සම්මුතියෙන් පිළිගෙන තිබුණි. එම අතුරු ව්‍යවස්ථාවලියේ අංක XI සහ XII වැනි කොටස් මගින් කියවෙන කැළි කසළ ඉවත් කිරීම සහ කසළ ශෝධනය සම්බන්ධයෙන් වූ අතුරු ව්‍යවස්ථාද ඒ අනුව පිළිගෙන තිබුණි.

1.4 විගණනය සඳහා වූ අධිකාර බලය

රත්නපුර මහා නගර සභාවේ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය අවිධිමත් වීම මගින් ජන ජීවිතය, මහජන දේපලවලට සහ පරිසරයට සිදුවන බලපෑම සම්බන්ධ විගණනය ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 ව්‍යවස්ථාව සහ මහා නගර සභා ආඥා පනතේ (252 අධිකාරය) 219 සහ 220 වගන්ති වල සඳහන් විධිවිධාන අනුව මාගේ විධානය යටතේ කරන ලදී.

1.5 විගණන විෂයය තෝරා ගැනීමට හේතු වූ කරුණු

නගර සභාවේ කසළ කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් මහජන පැමිණිලි, ජනමාධ්‍ය මගින් හෙළිදරව් කර තිබුණ අතර, විවිධ අවස්ථා වල සභාවේදී කථාබහට ලක්වී තිබූ මහා නගර සභාව විසින් එකතු කරන කසළ කතාදොල විවෘත භූමියේ බැහැර කිරීම නිසා සිදුවී ඇති පාරිසරික හානිය, ජන ජීවිතයට සිදුවී තිබෙන බලපෑම, දේපල සහ ඉඩම් වලට සිදුවී ඇති හානිය සහ ජල මූලාශ්‍ර වලට සිදුවී ඇති හානි සම්බන්ධ තත්ත්වය විමර්ශණය කිරීම සඳහා අවශ්‍යතාවය අනුව, විගණනයේ විෂයය තීරණය කරන ලදී.

1.6 නිර්ණායකයන්

මහා නගර සභාව විසින් පහත සඳහන් නිර්ණායකයන් අනුව කටයුතු කර තිබේද යන්න තහවුරු කර ගැනීම පිළිබඳව සැලකිල්ල දක්වන ලදී.

- (අ) මහා නගර සභා ආඥා පනතේ සඳහන් පරිදි කසළ සභාවේ වත්කමක් බවට පත් කර ගැනීම සඳහා සුදුසු ප්‍රතිපත්තියක් තිබේද හා ඒ අනුව කටයුතු කරනු ලබයිද;
- (ආ) කසළ සහ මළ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම ජාතික පාරිසරික ප්‍රතිපත්තියට අනුකූලව කරනු ලබන්නේද යන්න;
- (ඇ) ජල මූලාශ්‍ර වලට හානි සිදු නොවන ලෙස කටයුතු කර තිබේද යන්න;
- (ඈ) අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයට යොදවා ඇති මානව සහ භෞතික සම්පත් ඵලදායීව යොදවා තිබේද යන්න සහ;

(ඉ) යොදවා ඇති කම්කරුවන්ගේ සෞඛ්‍ය තත්ත්වය ආරක්ෂා කිරීමට පියවර ගෙන තිබේද යන්නයි.

02 විස්තරාත්මක වාර්තාව

2.1 නගරයේ සහ නගර සීමාවේ එකතු වන අපද්‍රව්‍ය අවිධිමත් ලෙස කණාදොල ප්‍රදේශයේදී බැහැර කිරීම මගින් පාරිසරික හානියක් ඇති වී තිබෙන බව නිරීක්ෂණය විය.

නගර සීමාව තුළ ඇති කි.මී. 22 ක් වූ ප්‍රධාන මාර්ග වල සහ කි.මී. 15 ක් වන අතුරු මාර්ග වල එකතු කරන අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම මෙම ස්ථානයෙන් සිදු කරයි. මෙම ඉඩම අක්කර 25 රූඩ් 01 පර්.20 ක වසරියකින් යුක්ත වන අතර, අංක 1123 හා 1960 මාර්තු 25 දරන ඔප්පුව මගින් නගර සභාවට පවරා තිබුණි. අපද්‍රව්‍ය බැහැර කරන ස්ථානයට රැගෙන එන කසළ එකී ස්ථානයේ පිහිටි කන්දෙන් පහලට අවිධිමත් ලෙස බැහැර කිරීම සිදු කරනු ලබයි. වර්ෂ 100 ක පමණ කාලයක සිට මෙලෙස කසළ බැහැර කරන බව අනාවරණය විය. එමෙන්ම මෙම කසළ ගොඩ දැනට ගිණිගෙන දැවෙමින් පවතින අතර, පරිසරයට අහිතකර වායු මුදා හරිනු ලබන්නේද නැද්ද යන්න සලකා ඇති බවට හා එවැනි තත්ත්වයක් තිබේ නම් එම තත්ත්වය අවම කරලීම සඳහා පියවර ගෙන ඇති බවට සාක්ෂි නොතිබුණි. එමෙන්ම අපද්‍රව්‍ය ලෙස ඉවත් කරන ප්ලාස්ටික්, කාඩ්බෝඩ්, පිරිසිදු පොලිතින් සහ අලෙවි කළ හැකි අනෙකුත් ද්‍රව්‍ය එකතු කරන කම්කරුවන් විසින්, ඒවා මිලදී ගන්නා ස්ථාන වලට අලෙවි කිරීම සඳහා අපද්‍රව්‍ය වලින් ඉවත් කර ගන්නා අතර, දිරාපත් නොවන ෂොපින් බෑග් ඇතුළු පොලිතින් එම ස්ථානයේ පැවතීමට ඉඩ හැරීම මගින් ජනතාවගේ සෞඛ්‍ය තත්ත්වයට මෙන්ම පරිසරය තත්ත්වයට අහිතකර වන බව පහත ඡායාරූප 1,2 හා 3 මගින් පැහැදිලි වේ.

ඡායාරූප 1 - කසළ රැගෙන ඇවිත් කන්දෙන් පහළට බැහැර කිරීම

ඡායාරූප 2 - ගිනිගෙන දැවෙන කසළ කන්ද

2.2 අපද්‍රව්‍ය අපහරන ප්‍රදේශය ආසන්නයේ සිටින ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වයට අහිතකර ලෙස බලපෑම සහ අවට මාර්ග නාය යාමටද අවිධිමත් අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය හේතු වී ඇති බව නිරීක්ෂණය වෙයි.

පසුගිය කාලයේ මෙම කුණු කන්ද නාය යෑමට ලක් වී තිබේ. ඒ හේතුවෙන් කන්ද පාමුල පදිංචි පවුල් 23 ක් එම ස්ථානයෙන් ඉවත් කර ගොඵවාවිල ප්‍රදේශයේ විකල්ප ඉඩම් ලබා දී ඇත. එසේම කුණු කන්ද නාය යෑම හේතුවෙන් නගර සභා ගමට යෑමට තිබෙන මාර්ගය යටවී තිබෙන බව නිරීක්ෂණය විය. එම මාර්ගය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට සහ ඉදිරියේදී නැවත වතාවක් කුණු කන්ද නාය යෑමේ තර්ජනයට පිළියමක් ලෙස සබරගමුව පළාත් සභාවේ ප්‍රධාන අමාත්‍යාංශය විසින් කණාදොල කසළ අවසන් අපහරණ භූමිය වැඩි දියුණු කිරීම යටතේ රු. 2,522,889 ක වියදම් ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කර ඉදි කිරීම් කටයුතු ආරම්භ කර තිබුණ නමුත් එම කටයුතු තවම අවසන් වී නොමැති බව නිරීක්ෂණය විය. පවතින තත්ත්වය පිළිබඳ ඡායාරූප 4,5 සහ 6 මගින් පැහැදිලි වේ.

ඡායාරූප 4 - නාය යාමට ලක් වී ඇති කසළ කන්ද

ඡායාරූප 5 - මාර්ගය යථා තත්වයට පත් කිරීම හා පස් බැම්ම ඉදිකිරීම

ඡායාරූප 6 - පදිංචිකරුවන් ඉවත් කරන ලද නිවසක

2.3 සහ සහ මළ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම සඳහා රු. 2,355,000 ක් වැය කර ගොඩනගන ලද මධ්‍යස්ථානය අක්‍රීයව පවතින අතර, මළ අපද්‍රව්‍ය විවෘත පරිසරයට මුදා හරිනු ලබන බව නිරීක්ෂණය විය.

සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය යටතේ කණාදොල සහ සහ මළ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කරන මධ්‍යස්ථානයක් ඉදිකිරීම සඳහා රු. 4,391,264 ක වියදම් ඇස්තමේන්තුවක් පදනම් කරගෙන ඒ සඳහා රු. 2,355,000 ක් වියදම් කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත් මෙම ඒකකය විධිමත්ව පවත්වා නොගැනීම මත අසාර්ථක වීමෙන් පසුව දැනට වර්ෂ 05 ක පමණ කාලයක සිට එම ස්ථානයට රැගෙන එන මළ අපද්‍රව්‍ය, කසළ බැහැර කරන ස්ථානයටම බැහැර කරන බව අනාවරණය විය. රත්නපුර මහා නගර සභාවෙන් මසකට මළ අපද්‍රව්‍ය ලෝඩ් 70 – 75 ක් පමණ බැහැර කරන බවත්, ඊට අමතරව කුරුවිට ප්‍රාදේශීය සභාවෙන් රැගෙන එන මළ අපද්‍රව්‍යද එම ස්ථානයේම විවෘත පරිසරයට බැහැර කරන බවත් අනාවරණය විය. ඒ අනුව මේ සඳහා දැරූ වියදම නිශ්කාර්ය වියදමක් වී තිබුණ අතර මෙම තත්වය ජනතාවගේ සෞඛ්‍ය තත්වයට මෙන්ම පරිසරයට හානිදායක වන බව නිරීක්ෂණය විය. එම තත්වය ඡායාරූප 7,8,9 හා 10 මගින් පැහැදිලි වේ.

මළ අපද්‍රව්‍ය

ජායාරූප 9,10 - රු.2,355,000 ක් වැයකර ඉදිකරන ලද නමුත් අත හැර දමන ලද මළ අපද්‍රව්‍ය ප්‍රතිචක්‍රීකරණ ඒකකය

2.4 අපද්‍රව්‍ය වල අඩංගු වන ජලය ප්‍රමාණය වැඩි වීම හේතු කොටගෙන කොම්පෝස්ට් නිෂ්පාදනය සඳහා ගතවන සාමාන්‍ය කාලය වූ මාස 1 1/2 කට වැඩි කාලයක් මෙහි කොම්පෝස්ට් පොහොර නිෂ්පාදනය සඳහා ගතවන බව නිරීක්ෂණය විය.

කොම්පෝස්ට් සකස් කිරීම සඳහා 40' x 80' ප්‍රමාණයේ විවෘත ගොඩනැගිලි 02 ක් සහ කොම්පෝස්ට් පොහොර සකස් කිරීම සඳහා 60' x 20' අඩක් ආවරණය කළ ගොඩනැගිල්ලක් ඉදිකර තිබුණි. එසේම මෙම ස්ථානය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා 2009 වර්ෂයේදී සබරගමුව පළාත් සභාව විසින් රු. 882,227 ක ප්‍රතිපාදන ලබා දී තිබුණි. නගර සභා බල සීමාව ඇතුළත එකතු කර ගන්නා කසළ මෙම ස්ථානයේ කොම්පෝස්ට් පොහොර සකස් කිරීම සඳහා යොදා ගනී. මෙම ස්ථානයේ කොම්පෝස්ට් පොහොර සකස් කිරීමට යොදා ගන්නා කසළ වල අඩංගු ජල ප්‍රමාණය විශාල බැවින් ඒවා කොම්පෝස්ට් බවට පත් කිරීමට මාස 03 ක පමණ කාලයක් ගත වන අතර සම්මත කාලය මාස 1 1/2 හා සැසඳීමේදී මෙම ව්‍යාපෘතියේ දුර්වලතාවයක් ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. මෙම තත්ත්වය ජායාරූප 11 සහ 12 මගින් පැහැදිලි වේ.

විගණන පරීක්ෂණය සිදුකළ 2013 මාර්තු 27 දින වනවිට කණාදොල ස්ථානයේ කොම්පෝස්ට් සකස් කිරීමේ ව්‍යාපෘතියක් ආරම්භ කිරීම සඳහා භූමිය සකස් කර තිබුණි. මේ සඳහා අවශ්‍ය රු. 45,131,000

ක් වූ ප්‍රතිපාදන එක්සත් ජාතීන්ගේ ආසියා හා පැසිපික් ආර්ථික හා සමාජ කොමිසම (UNESCAP) සහ සෙවණක ආයතනය හා එක්ව ලබා දීමටත් එය ඉදිකිරීමෙන් පසුව පිටරවුම් පාර කොමිපෝස්ට් නිෂ්පාදනයද එම ස්ථානයට රැගෙන යාමට සැලසුම් කර තිබූ අතර ප්‍රගතිය පිළිබඳ තත්ත්වය වාර්තා කර තිබූ බවට සාක්ෂි නොතිබුණි. ඡායාරූප 13 සහ 14 මගින් මෙම තත්ත්වය පැහැදිලි වේ.

ඡායාරූප 13,14 - පැහැදුණු කරන ලද කොමපොස්ට් නිෂ්පාදන ආගාරය

2.5 පාලනයක් නොමැතිව අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම මගින් පොළව මට්ටමේ තැන්පත් වන කසළ ඇනරොබික් තත්ත්වයට පත්ව විෂ සහිත ලිචෙම් දියර මෙන්ම හයිඩ්‍රජන් සල්ෆයිඩ්, සල්ෆර් ඩයොක්සයිඩ් සහ මීතේන් ආදී විෂ රසායනයන්ද භූගත ජලයට එකතුවීමේ තත්ත්වය සලකා ඇති බවට හා එම තත්ත්වය අවම කිරීමට පියවර ගෙන ඇති බවට සාක්ෂි නොතිබුණි.

අපද්‍රව්‍ය බැහැර කරන කන්ද පාමුල විශාල ජල උල්පත් ප්‍රමාණයක් පවතින බව නිරීක්ෂණය විය. එම ජලය පානය කිරීමට නොහැකි බව ප්‍රදේශවාසීන් ප්‍රකාශ කරන ලදී. එම හේතුවෙන් කි.මී. 01 ක පමණ දුරක් පානීය ජලය ලබා ගැනීමට යාමට ඔවුන්ට සිදු වී තිබුණ බව නිරීක්ෂණය විය. ඉතා දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ මෙලෙස කසළ තැන්පත් කිරීමෙන් පොළව මට්ටමේ කසළ තට්ටු ඇනරොබික් තත්ත්වයට පත්වීම හා ඒ හේතුවෙන් ඉතා විෂ සහිත ලිචෙම් දියර මෙන්ම හයිඩ්‍රජන් සල්ෆයිඩ්, සල්ෆර් ඩයොක්සයිඩ් සහ මීතේන් ආදී විෂ රසායනයද ජනනය නොවේ යැයි සනාථ කරන සාක්ෂි නොතිබුණි. මෙලෙස ඇනරොබික් තත්ත්වයට පත් වූ කසළ සහිත ස්ථාන වල ජනනය වන ලිචෙම් ද්‍රාවණය සාමාන්‍ය වැසිකිලි වල ඇති අපද්‍රව්‍ය වල ඇති විෂ මෙන් දහස් ගුණයක් තරම් විෂ සහිත බව විවිධ පර්යේෂණ වලින් අනාවරණය වී ඇති බවත් මෙම විෂ දියරය තුළ ක්‍රියාත්මක වන බැක්ටීරියා විසින් වාතයේ හෝ ජලයේ ඇති ඔක්සිජන් එකී ක්‍රියාකාරකම් සඳහා බහුල ලෙස උපයෝගී කර ගන්නා අතර එකී දියර ජල මාර්ග වලට මුසු වුවහොත් ජලයේ දියවී ඇති ඔක්සිජන් එම බැක්ටීරියාවන් විසින් අවශෝෂනය කරනු ලබන බැවින්, ජලජ ජීවීන් සහ ජලජ පැළෑටි ආදිය වඳවී යාහැකි අතර, මිනිස්

සිරුරට ඇතුළු වුවහොත් ඉතා දීර්ඝ කාලයක් සිරුර තුළ ක්‍රියාකාරී වී ආසාදන තත්වයට පත්වීමට ඉඩ ඇති බව නාගරික ඉංජිනේරුගේ අංක 31324 සහ 2011 අප්‍රේල් 18 දිනැති නාගරික කොමසාරිස් ඇමතු ලිපිය මගින් පැහැදිලි කර තිබුණි. ඉහත විස්තර කර ඇති පරිදි අපවිත්‍ර වූ ජල උල්පත් වල ජලය මුද්දුව ඇලට එකතු වන බව අනාවරණය විය. මෙම මුද්දුව ඇල අවසානයේ කළු ගඟ දක්වා ගලා බසී. එම තත්වය ඡායාරූප 15 හා 16 මගින් පැහැදිලි වේ.

ඡායාරූප 15 - කුණු කන්ද පාමුල අපවිත්‍ර වූ ජල උල්පත්

ඡායාරූප 16 - අපවිත්‍ර වූ ජලය මළ ප්‍රතිඵලකරණ පද්ධතියෙන් ජල මූලාශ්‍රයට එකතුවීම

2.6 අවිධිමත් අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය නිසා අවට කුඹුරු පුරන් වී ඇති බව නිරීක්ෂණය විය.

කසළ කන්ද පාමුල අක්කර 7 1/2 ක පමණ කුඹුරු යායක් අවිධිමත් අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම නිසා වර්ෂ කිහිපයක සිට වල්බිහිවී ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. අදාල ප්‍රදේශයේ ගොවිජන සේවා මධ්‍යස්ථානයෙන් විමසීමේදී එම කුඹුරු යාය පුරන් වීමට කසළ කන්ද හේතු වී ඇති බව සනාථ කරන ලදී. ඡායාරූප 17 සහ 18 මගින් මෙම තත්වය පැහැදිලි වේ.

ඡායාරූප 17,18 - පුරන් වී ඇති කුඹුරු යාය

3. පාලන දුර්වලතා

3.1 සෞඛ්‍ය අංශයේ සේවක හා වාහන පරිපාලනය

මහා නගර සභා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවේ සේවය කරන කම්කරුවන් සංඛ්‍යාව 93 කි. දෛනික සේවකයින් වැඩබිමට යෙදීම ක්‍රමවත් සිදු නොවන බව නිරීක්ෂණය විය. පෙරෙට්ටුව ගැනීම, වාහන වලට ඉන්ධන යෙදීම යනාදිය අවසන් කිරීමෙන් පසු කම්කරුවන් කසළ එකතු කිරීම සඳහා පිටත්වීමට සෑහෙන කාලයක් ගතවන බව නිරීක්ෂණය විය. එමෙන්ම කසළ රැගෙන එන වාහනය කොපමණ වාර ගණනක් කසළ බැහැර කරන ස්ථානයට පැමිණියේද යන්න පරීක්ෂා කරන පද්ධතියක් නොමැති බව නිරීක්ෂණය විය.

3.2 ඉඩම් දේපල වල ආරක්ෂාව

මහා නගර සභාව සතු අක්කර 25 කට අධික වූ කණාදොල කසළ බැහැර කරන භූමිය අනවසර පදිංචිකරුවන් විසින් පරිහරණය කරන බව නිරීක්ෂණය වූ අතර, මෙකී දේපල ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා මහා නගර සභාව විසින් ආරක්ෂක වැටක ඉදිකිරීම හෝ අනවසර පදිංචිකරුවන් ඉවත්කිරීමට කටයුතු කර නොමැති බව ඡායාරූප 19 මගින් පැහැදිලි වේ.

ඡායාරූප 19 - අනවසර පදිංචිකරුවන්

4. ආයතනයේ අදහස් දැක්වීම

රත්නපුර මහ නගර සභාවේ නාගරික කොමසාරිස්වරයා විසින් වාර්තාවේ එක් එක් ඡේදය සම්බන්ධයෙන් අදහස් දක්වා නොමැති අතර, පොදුවේ දක්වා ඇති නිරීක්ෂණ පහත දැක්වේ.

01. දැනට රත්නපුර මහ නගර සභා බල ප්‍රදේශය තුළ දිනකට මෙ.ටො. 46 ක ප්‍රමාණයක් කසළ එකතු කරන අතර, ඉන් දිනපතා මහජන පොලෙන් එකතු කරන කසළ මෙ.ටො 02 ක් පමණ කොම්පෝස්ට් ව්‍යාපෘතිය සඳහා භාවිතා කෙරේ. එම ස්ථානයේ ඊට වැඩි ප්‍රමාණයක් කොම්පෝස්ට්

ව්‍යාපෘතිය සඳහා භාවිතා කෙරේ. එම ස්ථානයේ ඊට වැඩි ප්‍රමාණයක් කොම්පෝස්ට් නිපදවීම සඳහා ඉඩපහසුකම් නැත.

මේ වන විට UN HABITAT ආයතනය සහ සෞචන්‍ය ආයතනය සමඟ එක්ව එකතු වන ඉතිරි කසල ප්‍රමාණය යොදාගෙන කොම්පෝස්ට් ව්‍යාපෘතිය පුළුල් කිරීමට කණාදොල අවසාන බැහැරලීම් කරන ඉඩමේ අවශ්‍ය ගොඩනැගිලි ඉදිකරමින් පවතී. මෙම ව්‍යාපෘතිය ඉතා ඉක්මනින් ඇරඹීමෙන් පසු කසල නොදිරන ද්‍රව්‍ය ලෙස වර්ගීකරණය කර වෙන වෙනම එකතුකර කසල කළමනාකරණය ක්‍රමවත් සහ පරිසර හිතකාමී ලෙස කිරීමට අවශ්‍ය සියළු පියවර මේ වන විට යොදා ඇත. ඒ මගින් දැනට සිදුවන පරිසර දූෂණය අවම කිරීමට හැකි බව සඳහන් කරමි.

02. මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා අවශ්‍ය දැනුම සහ මග පෙන්වීම මේ වන විට සෞචන්‍ය ආයතනය මගින් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් රාශියක් තුලින් කර ඇත.

03. කසල කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියේ යෙදෙන කම්කරුවන්ගේ සෞඛ්‍ය ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් විවිධ පියවර ගෙන ඇත. අත්මේස්, වැහි කබා, ලබා දී ඇති අතර, අවශ්‍ය අයවලුන් සඳහා බ්‍රුට්ස් ද ලබා දී ඇත. ඒ අතරම, සියළුම දෙනා වෛද්‍ය පරීක්ෂණයට ලක් කිරීම සහ වැඩිදුර ප්‍රතිකාර අවශ්‍ය අය අදාල විශේෂඥ සායන වලට යොමු කර ඇත.

04. රෝහල් අපද්‍රව්‍ය වල සායනික අපද්‍රව්‍ය සහ රසායනික ද්‍රව්‍ය අඩංගු අපද්‍රව්‍ය වෙන්කර ඉතිරි කසල කොටස් පමණක් මහා නගර සභාව මගින් ප්‍රවාහනය කර කණාදොල ප්‍රදේශයට බැහැර කරන අතර, අනෙකුත් අපද්‍රව්‍ය රෝහල තුලම බැහැර කිරීමට විශේෂ වැඩපිළිවෙලක් ඇත.

05. මළ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ ක්‍රියාවලිය දැනට අක්‍රීයව පවතින අතර, දැනට වලවල් සාදා ඒ තුළට බැහැර කිරීම සිදු කරනු ලබයි. UN HABITAT ආයතනය සමඟ එක්ව 2014 වර්ෂයේ ඒ සඳහා වෙනම ව්‍යාපෘතියක් ඇරඹීමට කටයුතු යොදා ඇත.

06. දැනට නගර සීමාව තුල ඉඩම් සංගණනයක් කරගෙන යන බැවින් එහිදී ලැබෙන තොරතුරු මත ඉඩම් සහ දේපල වල ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් පියවර ගැනීමට බලාපොරොත්තු වන බව ද සඳහන් කරමි.

5. නිගමනයන්

රත්නපුර මහා නගර සභා බල ප්‍රදේශය ඇතුළත ජනනය වන අපද්‍රව්‍ය එකතු කිරීම හා බැහැර කිරීම සඳහා මෙන්ම ඉන් පිටත පලාත් පාලන ආයතන වෙතින් ගෙනඑනු ලබන අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම සඳහා මනා කළමනාකාරිත්වයක් හා ක්‍රමවේදයක් නොතිබීම හේතුවෙන් ජන සමාජයේ සෞඛ්‍ය තත්ත්වයට බාධා වන අයුරින් බලපෑම් සිදුවීම, මහජන දේපල හා වගා බිම් විනාශයට පත් වීම, ජල මූලාශ්‍ර වලට හා ඇලදොල ගංහා ආදිය අපවිත්‍ර තත්ත්වයට පත්වීම සිදුවන අතර, මේ මගින් ජන සමාජයට මෙන්ම ස්වභාවික පරිසරයටද අහිතකර බලපෑම් සිදුවී තිබූ බව නිරීක්ෂණය විය.

06 නිර්දේශ

අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියේ පවතින අඩුපාඩු හේතුවෙන් ජන ජීවිතය, මහජන දේපල වලට, වගාවේ වලට හා පරිසරයට සිදුවන බලපෑම අවම කිරීම සඳහා පහත සඳහන් යෝජනා කරනු ලැබේ.

01. මහා නගර සභා බල ප්‍රදේශය තුළ දෛනිකව ජනනය වන කසළ එකතු කිරීම, වර්ග කිරීමක් සහිතව සිදු කිරීම හා ඒවා බැහැර කිරීම සඳහා පවතින අංගනය තුලදී කසළ මනා කළමනාකරණයක් තුලින් කොම්පෝස්ට් පොහොර නිෂ්පාදන ව්‍යාපෘතියක් දක්වා කසළ බැහැර කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ව්‍යාප්ත කිරීම මගින් මහා නගර සභාවට අමතර ආදායම් මූලාශ්‍රයක් සලසා ගැනීමට කටයුතු කිරීම.
02. නොදිරන අපද්‍රව්‍ය එකතුකර විකිණීම මගින්ද අමතර ආදායම් උත්පාදන අවස්ථා වර්ධනය කරගත හැකි අතර මෙම කසළ සභාවේ වත්කමක් බවට පත්කර ගැනීමේ හැකියාව සොයා බලා ඒ සඳහා පියවර ගැනීම.
03. කසළ කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය සඳහා දැනට යොදවා ඇති මානව හා භෞතික සම්පත් වලින් උපරිම ඵලදායීත්වයක් ලබා ගත හැකිවන අයුරින් උපයෝජනයට ගැනීම හා අවට පාසල් මෙම කාර්යය සඳහා සම්බන්ධ කර ගැනීම.
04. මෙම ක්‍රියාවලිය සඳහා අවශ්‍ය කළමනාකරණ දැනුම හා අත්දැකීම්, දිස්ත්‍රික්කයේ කසළ කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් සාර්ථක ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කරන ආයතන සමග සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීම.
05. කසළ කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදවන කම්කරුවන්ගේ සෞඛ්‍ය ආරක්ෂාව සඳහා අවශ්‍ය නිසි ක්‍රමවේද ක්‍රියාත්මක කිරීම.
06. මහා නගර සභාව සතු ඉඩම් දේපල වල ආරක්ෂාව සඳහා නිසි වැඩපිළිවෙලක් සකස් කිරීම හා,
07. රෝහල් අපද්‍රව්‍ය හා ඉවත දමන ලද දුරකථන සිම් කාඩ්, සිඑල්එල් විදුලි බුබුළු ඇතුළු විකිරණශීලී හා රසායනික සංයුතියක් ඇති අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම සඳහා ක්‍රමවත් ක්‍රියාවලියක් හඳුන්වා දීම.

විගණකාධිපති